

Kopano ya bo-9 ya Tlhomo ya Afrika

Tshwane, 28 Mei 2021 – Khomišinare wa Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika (SARS) Mrn. Edward Kieswetter o be a bolela kopanong ya bo-9 ya Tlhomo ya Afrika yeo e phethagetšego ka mokgwa wa inthanete go tloga ka la 26 - 28 Mei 2021, bjale ka karolo ya kgwedi ya Afrika. Kopano ye e thulane le go tlhongwa ga *“Tax Transparency in Africa 2021: Africa Initiative Progress Report”*.

Tlhomo ye ya Afrika e tlamilwe ka tirišano le *OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes in 2014*, go kgonthiša gore dinaga tša Afrika di a tlahlwa go diriša dikaonafatšo ka go šoma pepeneneng le tšhentšhano ya tshedimošo go kaonafatša tsenyatšhomong ya efogo ya motšhelo.

Khomišinare Kieswetter, yo e lego Motlatša Setulo wa Tlhomo ya Afrika, o be a šomišana bjale ka modula setulo kopanong le mošomi ka yena, Khomišinare-Kakaretšo wa Taolelo ya Ditseno tša ka Kenya, Mrn, Mr Githii Mburu, yo e lebo Modulasetulo wa Tlhomo ya Afrika.

Khomišinare Kieswetter o rile go šoma pepeneneng ka ga motšhelo le tšhentšhano ya tshedimošo go tloga go le bohlokwa bjale ka ge dimmotlolo tša kgwebo di le gare di tšwelapele go šoma ka mokgwa wa ditšithale, ka mokgwa wa go se be gona le tlhagišo ya ponagalo, le kamano ya mabopo ka sebele e fokotšegile go tšweletšo ya tshepetšo ya dithoto le ditirelo, enngwe le enngwe ya metho ya metšhelo ya rena ya bosetšhaba e ka fase ga matšhošetši a kgobogo..

“Ditokelo tša rena tša go tšhelediša di tšwelapele go dirišana ka kwano. Dinaga tša go huma di tšwelapele go itaetša ditahlegelo tša nakwana e nnyane, gomme di naga tša bohloki, dinaga tša tšwetšopele di ka tšwelapele go lahlegelwa. Ka nnete, le ge go le bjale, ka nako e telele, rena bjale ka Balaodi ba Ditseno, gammogo le mebušo ya rena, ka moka re na le kgonagalo ya tahlegelo e kgolo. Ga se nke go e le hlokego e kgolo kudu go feta ka se sebaka go amogela maemo a go šoma pepeneneng le tšhentšhano ya tshedimošo go balaodi ka moka ba ditseno, kudu rena bjale ka balaodi ba ditseno tša ka Afrika,” o tladitše ka go realo.

Ngwagola go bonagetše koketšego e kaone ya go bonagala go phethagalo ya maemo a go šoma pepeneneng ka motšhelo le tšhentšhano ya tshedimošo ka go dinaga tše mmalwa tša ka Afrika ka dipoelo tša go thakgatša.

“Le ge go le bjale, re ka se laodiše phenyo ya ka pela, go sa ntše go na le tše dintši tše di swanetšego go dirwa. Balaodi ba metšhelo ya ka Afrika ba tloga ba laodišiša ka hleko gore tlhokego ya baofisiri ba motšhelo ba mabokgoni a motšhelo le phethagalo e kaone gape le dikago tša phethagalo ya tšhentšhano ya tshedimošo di tloga di le bohlokwa kudu ba hloka go tšwelelo ya bona ka moka. Tšwetšopele ya go šoma ka motšhelo pepeneneng go tloga go le bohlokwa kudu go kgonthiša obamelo e ntši ya motšhelo gomme Tlhomo ya ka Afrika e swanetše go tšwelapele go thekga maloko a yona ka thušo e maatla ya sethekeniki le bokgoni bja kago.”

Kopano e lemogile gore, ntle le ditlhotlo tše di laeditšwego ke leuba la COVID-19, Dinaga tša ka Afrika di thomile go ba baromedi ba lelokwa ba dikgopelo tša tšhentšhano ya tshedimošo la mathomo morago ga katološo e kgolo ya dikgwerano go dikamano tša go feta tše 3700 tša hlakorepedi ka 2020, go ya godimo go tloga ka tekanyetšo ya go batamela 2500 ka 2019.

Go tlaleletša, tšwetšopele ka ga phethagalo ya tšhentšhano ya tshedimošo ya go itiriša (AEOI) e tšwelapele ka ge Nigeria e thomile go tšhentšhana ka 2020, ka fao gwa latela Ghana, Mauritius, Seychelles le Afrika Borwa. Morocco le Kenya di tla thoma ditšhentšhano tša bona tša mathomo ka 2022.

Go tloga ka 2009, tšhentšhano ya tshedimošo e kgontšhitše dinaga tša ka Afrika go šupetša di billione tša go feta EUR 1.2 tša tlaleletšo ya ditseno (motšhelo, tswala le dikotlo). Ka 2020 fela, Dinaga tša ka Afrika di šupeditše di milione tša go feta EUR 34.8 tša tlaleletšo ya motšhelo ka lebaka la tšhentšhano ya tshedimošo ka kgopelo (EOIR), gomme go letetšwe gore palo yeo e tla oketšega kudu mengwageng yeo e tlogo bjale ka ge Balaodi ba Motšhelo ka Afrika ba tšwelapele go beakanya leswa dikgokaganyo le bokgoni bja bona bja tšhentšhano ya tshedimošo

Ka go tswalela kopano, Khomišinare Kieswetter o tiišeditše bohlokwa bja Tlhomo ya ka Afrika le Leano la yona la Tiragatšo la 2021. “Afrika ga e na bohloki, eupša go reng maAfrika ba na le bohloki? Le ke leano la rena leo re le tiišeletšago lehono, bakeng

sa go hola dinaga tša rena ka moka le kontinente ka bophara, yo mongwe le yo mongwe wa rena o swanetše go ba mong wa leano gomme a dire phethagalo go leano.

“Ge eba go na le lefelo leo balaodi ba motšhelo ba ka dirišanago go lona, ke lefelo la go šoma pepeneneng ka ga motšhelo le tšhentšhano ya tshedimošo. Ke ka fela tirišano mmogo ya kgauswi fao re ka kgonago go buna tšhelete yeo e šetšego e le karolo ya ditokelo tša rena tša go tšhelediša le go kaonafatša maphelo a maAfrika a bo rena ao a gogago ka kgara, kudu bao ba gateletšwego. Ke le tlogela ka Seema bjale k age ke tswalela kopano ye – Diphiri tša hloka seboka e šitwa ke Nare e hlotša.”

Go hwetša tshedimošo enngwe ka ga Tlhomo ya ka Afrika, šupetša go tše di latelago:

- [Statement of outcomes of the 9th Africa Initiative meeting, 26 – 28 May 2021](#)
- Tax Transparency in Africa 2021: Africa Initiative Progress Report (<https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/tax-transparency-in-africa-2021.htm>)